

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ТРЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

**ДЕЛО RINGIER AXEL SPRINGER SLOVAKIA, A.S. срещу
СЛОВАКИЯ (№ 3)
(CASE RINGIER AXEL SPRINGER SLOVAKIA, A.S. v. SLOVAKIA
(No. 3)**

(Жалба №. 37986/09)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

7 януари 2014 г.

*Настоящото решение ще стане окончателно при обстоятелствата,
посочени в член 44 § 2 на Конвенцията. То може да претърпи редакционни
промени.*

По делото Ringier Axel Springer Slovakia, a.s. срещу Словакия (№3)

Европейският съд по правата на човека (Трето отделение), заседавайки като Камара в състав:

Alvina Gyulumyan, *председател*,
Corneliu Bîrsan,
Ján Šikuta,
Luis López Guerra,
Kristina Pardalos,
Johannes Silvis,
Valeriu Grițco, *съдии*,

и Marialena Tsirli, *заместник-секретар на отделението*,

след разисквания в закрито заседание на 3 декември юни 2013 г.,
постанови следното решение, прието на посочената дата:

ПРОИЗВОДСТВО

1. Делото е образувано по жалба (№ 37986/09) срещу Словашката република, подадена в Съда по член 14 на Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (наричана по-долу „Конвенцията“) на 8 юли 2009 г. от акционерно дружество, учредено по законите на Словакия, чиято фирма понастоящем е Ringier Axel Springer Slovakia, a.s. („дружеството жалбоподател“), а по времето на подаване на жалбата се нарича RINGIER SLOVAKIA, a.s..

2. Дружеството жалбоподател се представлява от г-н J. Navlát, адвокат, практикуващ в Братислава. Правителството на Словашката република (наричано по-долу „Правителството“) се представлява от неговия агент г-жа M. Pirošíková.

3. Дружеството жалбоподател твърди, че резултатът от дело за клевета срещу него противоречи на правата му по член 14 на Конвенцията.

4. На 18 октомври 2012 г. правителството е уведомено за жалбата.

ФАКТИТЕ

I. ФАКТИЧЕСКИЯТ СЪСТАВ

A. Дружеството жалбоподател

5. Дружеството жалбоподател е мултимедийно издателство, учредено през 1999 г. по законите на Словакия. То е създадено като акционерно дружество със седалище в Братислава.

6. Дружеството, чийто правопреемник е дружеството жалбоподател по отношение на събитията, предизвикали настоящата жалба, е дружество с ограничена отговорност, учредено по законите на Словакия през 1994 г. и регистрирано в Братислава. Последното дружество е издател на популярен ежедневник *Nový Čas*, който е разпространяван в цялата страна, а впоследствие е признат от съдилищата като един от най-четените вестници в Словакия.

7. Преди производствата, описани по-долу, през 2004 г., дружеството, чийто правопреемник е дружеството жалбоподател, се слива с дружеството жалбоподател. За улесняване на преpraщането оттук нататък в настоящото решение „дружеството жалбоподател“ включва и юридическия предшественик на дружеството жалбоподател.

В. Фактологически преглед

8. Настоящото дело се отнася до участието през март и април 2004 г. на лицето А. в „Кой иска да бъде милионер?“, вид телевизионна игра.

9. Телевизионната игра се излъчва по популярен телевизионен канал.

10. За да се преценят някои аспекти на настоящото дело, може да е релевантен фактът, че А. е студент по информационни технологии и освен това е съсобственик и законен представител на дружество с ограничена отговорност, специализиращо се, наред с другото, в покупка, продажба и ремонт на мобилни телефони.

11. А. се представя забележително добре по време на играта като отговаря вярно на 13 въпроса, но не успява да отговори правилно на 14-ия въпрос, за който трябва да получи равностойността на около 50 хил. евро. Поради това А. е изключен от играта, като получава печалба, равностойна на около 2 500 евро.

12. Впоследствие А. се оплаква на организаторите на играта, като твърди, че 14-ият въпрос е формулиран двусмислено и че с оглед на това отговорът му е правилен. Оплакването обаче е отхвърлено.

13. На 19 май 2004 г. организаторът на телевизионната игра подава оплакване на основата на подозрение, че във връзка с играта А. или други неизвестни лица са извършили измама.

14. На 15 май 2006 г. разследването на жалбата е прекратено на основание, че не е възможно да се установят фактически обстоятелства, които да оправдаят повдигането на обвинения срещу което и да е конкретно лице.

15. Спорът около 14-ия въпрос, както и подозрението срещу А., са обширно отразени в *Nový Čas* и останалата преса в Словакия и в чужбина, представяйки, наред с другото, в пълна степен и позицията на А.

И двете теми са предмет на оживени дискусии в различни интернет форуми.

С. Статии

16. Междувременно, освен отразяването, посочено по-горе, на 11, 18 и 22 май 2004 г. дружеството жалбоподател публикува три статии в *Nový Čas*, посветени на случая. Заглавията и въстъпителните абзаци на тези статии се появяват на първите страници на изданията, публикувани през тези дни. Те са придружени със снимки, последвани на вътрешните страници на вестника от още текст и фотографии под отделни подзаглавия.

1. Статията от 11 Май 2004 г.

17. На първа страница на вестника статията е със заглавие

„Мамеше ли той? Вече започна следствие!“

18. Други заглавия на първа страница гласят следното:

„Отстранен участник“

и

„Скандал в [името на играта]“

19. Въстъпителният абзац на първа страница гласи следното:

„Нещата се обърнаха! Участник, за който се смяташе, че незаконно е лишен от [равностойността на 50 хил. евро] в телевизионно състезание, вече е заподозрян в измама! Нещо повече, на разочарования [А.] не се позволява от [телевизионния канал] да се върне в играта!“

20. Статията продължава на 20-та страница под заглавие:

„Подозрение на [телевизионен канал]: измама в [името на играта]?“

21. Други заглавия с удебелен шрифт на 20-та страница гласят:

„[Той] няма да се върне в играта“

и

„Той ще съди“

22. Въстъпителният абзац на тази страница гласи следното:

„Възобновява се скандалът с телевизионната игра [име на играта], в която участник беше очевидно незаконно лишен от печалба в размер на [равностойността на 50 хил. евро]. [Пълното име на А.], [възрастта на А.] напразно настоява за правото си да седне на стола на милионера. Във връзка с това [телевизионният канал] казва недвусмислено „НЕ“ на опитите му да се състезава отново в популярното предаване. Нещо повече, [телевизионният канал] изразява подозрение, че участникът може да е мамел!“

23. Текстът на статията започва по следния начин:

„Подозренията се появяват, след като няколко адвокати внимателно преглеждат кадрите от спорната сцена на телевизионната игра. Първоначалното намерение – да се установи дали наистина не е допусната грешка – довеждат до неочакван резултат! След като преглеждат внимателно записа, адвокатите са ужасени: Играта не честна! Както изглежда, [А.] мамил!“

Подозрението им е предизвикано от необичайното поведение на участника. „Когато му задават въпрос, той не изглежда да обмисля предложените варианти, а отговаря, все едно че нарочно отклонява вниманието, като прави различни забележки, нямащи нищо общо с въпроса. А след това изведнъж дава верния отговор“, смята един от адвокатите, който вече е споделил съмненията си с ръководството на телевизионната станция.

„В интернет започна оживена дискусия и се появяват зрители, които също са забелязали необичайното поведение на участника“, добавя като ‘изобличаващи доказателства говорителката [име] на [телевизионния канал]. „Адвокатите ни проверяват допълнителни доказателства и след оценката им ще преценим, дали да не подадем оплакване срещу участника“, каза тя.

Изненадващото подозрение обаче не смущава [А.]. „Очаквах по някакъв начин да ме изиграят. Но те абсолютно не са прави“, подчерта [А.].

24. Статията продължава с неутрално описание на случката с двусмисления въпрос, последвано от препращане към реакциите на А. и на телевизионния канал със следните формулировки:

„Разочарованият участник не се поколебава нито за минута и подава писмено оплакване, на което има право по правилата за обжалване на играта. „Посочих двусмислеността на отговора на [14-ия] въпрос“, заяви А. Съгласно правилата [телевизионният канал] разполага с две седмици да отговори на възражението, но едва вчера тя даде окончателното си решение: А. няма да бъде допуснат отново в [името на играта]! „Досега участникът не е представил никакви значими експертни доказателства в подкрепа на твърденията си. Всички наши източници, признати професионални издания, подкрепят нашето становище“, добави говорителката на [телевизионния канал]. Неуспелият кандидат-милионер все още иска да преговаря с [телевизионния канал]. „Ако това не даде резултат, ще ги съдя“, заяви А.“

2. Статия от 18 май 2004 г.

25. На първа страница на вестника статията е със заглавие:

„[Телевизионният канал] отвръща на удара: Вместо да спечелиш милион, те вкарват в затвора!“

26. Друго заглавие на първа страница гласи:

„Скандалната [името на играта]“

27. Встъпителният абзац на първа страница гласи:

„[Телевизионният канал] готви неприятна изненада на [А.], [възрастта на А.], който се чувства измамен, тъй като е изхвърлен от телевизионната игра [името на играта]. Той не само няма да бъде допуснат обратно в играта, но дори срещу него ще бъде подадено оплакване! За какво търговският телевизионен канал подозира неуспелия „милионер“?“

28. Статията продължава на 20 страница под заглавие:

„[Телевизионният канал] към [А.]: Ще влезеш в затвора за измама!“

29. Има снимка на А., който участва в играта, със спорния въпрос на заден фон, със следния обяснителен текст под нея:

„Огромният отклик от зрителите и разгорещената дискусия в интернет принуди ръководството на [телевизионния канал] да предаде за анализ от специалисти кадри от програмата“.

30. Встъпителният абзац на тази страница гласи следното:

„Няма да има преговори! Това е решението на ръководството на телевизионния канал [името на телевизионната станция] и тя отхвърлят искането на [А.] [възрастта на А.]. Този човек от [град] се чувства измамен, защото е изключен неправилно от една игра за общи познания, поради което иска да се върне в играта. Търговският телевизионен канал обаче няма да му позволи. И няма да отстъпи от решението си, дори пред заплахите на [А.] да се обърне по тоя въпрос към съда. [Телевизионният канал] реагира още по-силно: „Ние ще внесем оплакване за престъпление срещу него“, казва говорителката на телевизионния канал [име на говорителката].

31. Текстът на статията започва, като се напомня подозрението на телевизионния канал и се цитира изявлението и източника, както е посочено в точка 23 по-горе, след което се цитира писменото изявление на телевизионния канал по следния начин:

„На основата на анализ на видео записа от специалист по психология и на основата на многобройни отделни доказателства ние имаме подозрение за измама в предаването [име на програмата] и поради това [телевизионният канал] ще внесе оплакване срещу участника.“

32. Статията продължава с позоваване на жалбата, внесена от А., и цитира неговото изявление и изявлението на телевизионния канал:

„Внесох жалба в определения 14-дневен срок. Според действащите правила имам право да го направя.“

и

„Протестът не е подкрепен от достатъчно експертни доказателства, които да дадат на ръководството основателна причина отново да допусне участника в играта.“

33. Статията продължава с неутрално препращане към решението на телевизионния канал, което е съобщено на обжалвания играч с писмо от адвокатите на телевизионния канал и цитира реакцията на А. по следния начин:

„От писмото не става ясно кого представляват те. Поради това смятам този документ за безполезен и твърдя, че все още на разполагам с официалното становище на [телевизионния канал].“

34. Заключителната част на статията гласи следното:

„[А.] се бори ожесточено за правото си да седне на стола на милионера. Нещо повече, той е решил „да им го върне“ и да съди [телевизионния канал]. Този път за обида, клевета и накърняване на доброто му име, независимо дали като физическо лице или като предприятие“, добавя съсобственикът на фирма, със седалище в [град], която търгува с мобилни телефони.

По този начин спорът около 14-ия въпрос взема напълно различен обрат. Дали обществеността изобщо ще научи истината?“

3. *Статия от 22 май 2004 г.*

35. Заглавието на статията на първа страница е:

„Свидетел на скандала в [името на програмата]:

Знам как той измами!“

36. Встъпителният абзац на първа страница гласи следното:

„*Nový Čas* получи свидетелство от жена, която се реши да проговори за странните неща, които стават зад кулисите при записването на програмата [името на играта]! Още тогава телевизионният екип заподозира [А.], че е скрил у себе си устройство“, казва свидетелката.“

37. Статията продължава на 20 страница под заглавие и подзаглавие:

„Твърди се, че участникът [А.] е имал у себе си устройство, като тези, които се носят от държавни служители

Свидетел проговори“

38. Встъпителният абзац на тази страница гласи:

„*Nový Čas* получи свидетелство от жена, която няколко седмици събира смелост да разкрие голяма тайна иззад кулисите на записването на програмата [името на играта]. Жената твърди: „Бях там, когато телевизионният екип на [телевизионния канал] откри, че участникът [А.] мами. По време на записа екипът откри, че той има у себе си устройство, като тези, които носят държавни служители“.

39. Текстът на самата статия гласи следното:

„Постепенно зрителката си спомня и други съмнителни моменти. Наложило се записът да бъде прекъсван няколко пъти, а микрофонът, закрепен на костюма на [А.], да бъде местен от едната на другата страна. „Изглежда те вече подозираха нещо. Чух и разговор между режисьора и един техник зад кулисите. Говореха, че оборудването им показва подозрителни честоти и не могат да си обяснят причината за това“, спомня се подробности зрителката от [град]. Според нея двамата изнервени мъже очевидно почувствали облекчение, когато [А.] напуска студиото „само“ с [равностойността на около 2 500 евро] в джоба. Тя твърди, че последното им изречение било: „Слава Богу, че всичко свърши така. Представи си ако беше спечелил [равностойността на около 50 хил. евро]!“.

Макар да са минали няколко седмици, тя си спомня много добре целия разговор, дори може да опише с подробности режисьора и техника.

Координаторът на програмата [име на играта], [името], казва: „Имахме подозрения, но те не бяха достатъчно силни, за да предприемем действия. Не искахме да отправяме необосновани обвинения. Смятам, че действвахме правилно.“

Свидетелката на тези събития не иска да бъде разкривана самоличността ѝ, тъй като се страхува от последствията, ако признае открито. (*Nový Čas* обаче разполага с името ѝ).

Как може да мами участникът? [А.] има фирма в областта на мобилните телефони, така че е добре запознат с тази технология. В това е цялата работа. Достатъчно било да го организира и да го изиграе добре. Участникът може да е имал съучастник сред публиката с постоянно включен мобилен телефон по време на целия запис, така че трето лице на другия край на линията да може лесно да научи въпросите. Последният, заедно с група приятели, след това можел бързо да намери верния отговор в интернет или в енциклопедии. Те може да са го съобщавали на [А.] с микроустройство, закрепено към тялото му.

Фактът, че членове на телевизионния екип откриват нередности по време на записа, но не предприемат действия, според свидетелката е шокиращ. „Може би

са искали да го прикрият. Те не са очаквали [А.] да ги съди за неясния текст на въпроса“, разсъждава тя.“

40. Статията завършва с неутрално резюме на основните моменти в историята.

D. Дело за клевета

41. На 16 юли 2004 г., като се позовава на цитираните по-горе статии, А. се свързва с дружеството жалбоподател с предложение за извънсъдебно споразумение, състоящо се в публикуване на безплатно извинение и обезщетение в размер на равностойността на около 26 300 евро. Предложението му е отхвърлено.

42. На 22 февруари 2005 г. А. завежда дело за клевета срещу дружеството жалбоподател, като се позовава на правото за защита на личната неприкосновеност по член 11 и сл. от Гражданския кодекс (Закон № 40/1964 Coll., както е изменен и допълнен) и иска същото удовлетворение, както и в предложението си от 16 юли 2004 г.

43. По отношение на статията от 11 май 2004 г. А. твърди, че тя създава погрешно впечатление, че е обвинен в престъпление и че е измамник. Нещо повече, пълното му име и възраст са публикувани без негово съгласие.

Що се отнася до статията от 18 май 2004 г. той твърди, че тя съдържа твърдения, които са извадени от контекста и че тази статия има отрицателно отражение върху отношенията със семейството му, в работата му и с клиентите му.

Накрая, по отношение на статията от 22 май 2004 г. А. твърди, че тя съдържа неверни, измислени и подвеждащи заключения.

44. По делото дружеството жалбоподател е защитавано от същия адвокат, който го представлява пред Съда (вж. точка 2 по-горе), а и по националното производство.

В защитата си дружеството жалбоподател отстоява, че във въпросните статии то отразява проблем, представляващ легитимен обществен интерес. В това отношение то посочва, че играта има изключително голяма аудитория и че след като участва в нея доброволно А. става „публична личност“, която трябва да приеме по-голяма степен на намеса в личната си неприкосновеност. Изборът на технологията на отразяване е право на дружеството жалбоподател. По отношение специално на оспорваните статии, е ясно, че те се отнасят до подозрения, а не доказани факти. Макар и някои изразни средства да сочат определена степен на журналистическо преувеличение и провокация, контекстът и съдържанието на статиите като цяло не оставят никакво съмнение за истинските факти. Нещо повече, на А. е дадена възможност да коментира.

45. В допълнително становище дружеството жалбоподател представя подробен анализ на поведението на А., което, според дружеството жалбоподател, поражда подозрение, че той е мамил.

Становището се опира на подробни препратки към съдебната практика по Конвенцията, като включва и доводи срещу иска за обезщетение.

46. Делото е разгледано на първа инстанция от окръжния съд във II район на Братислава (*Okresný súd*), който провежда 6 заседания, изслушва устните показания на страните и на петима свидетели и преценява писмените доказателства.

47. Лицето, посочено като свидетел в статията от 22 май 2004 г., е разпитано на заседанието на 10 май 2006 г. Тя отрича да е казала конкретните думи, които са поместени в цитата на встъпителния абзац на 20-а страница в броя от този ден (вж. точка 38 по-горе), но потвърждава всичко останало, което статията от този ден ѝ приписва.

Е. Решение на първата инстанция

48. На 18 декември 2006 г. районният съд уважава иска, като разпорежда на дружеството жалбоподател да помести извинение и да заплати на А. равностойността на около 1 450 евро като обезщетение.

49. Окръжният съд поддържа, че дружеството жалбоподател накърнява личната неприкосновеност на жалбоподателя без приемливо оправдание. Той отбелязва категоричния език на някои от твърденията, като например „Играта не е била честна!“, „Вместо да спечелиш милиони, ще влезеш в затвора!“ и „Ще влезеш в затвора за измама!“ и смята, че те не предполагат полемика.

50. Според окръжния съд използването на изрази като „както изглежда“, „може би“ и „подозрение“ не освобождават издателя от „отговорност за верността на публикувания материал“ и няма значение дали дружеството жалбоподател цитира изявления на други лица или изразява собствени мнения, точно както няма значение и дали преднамерено са публикувани неистини или заключения на друго лице са предадени небрежно. Както няма значение и че поместените твърдения и информация вече са или впоследствие са щели да бъдат публикувани другаде.

51. Дружеството жалбоподател не се ангажира с тежестта на доказване по отношение истинността на предположението, че А. мами по време на играта, тъй като никой от свидетелите не може да потвърди, че той го е направил, а всички те говорят само за подозрително поведение от страна на А. Нещо повече, подозрението не е потвърдено дори и от полицията (вж. точка 14 по-горе).

52. Освен това, окръжният съд намира, че оплакването от телевизионния канал може да е известна форма на ответно действие спрямо опитите на А. да се върне в играта. По мнение на съда при дадените обстоятелства положението на А. като публична личност няма значение.

53. Окръжният съд по-конкретно смята, че

„ирелевантно е дали [А.] е публична личност или не, тъй като... дори ако статиите могат да се разглеждат за полемични и съдържащи субективни преценки, доколкото те са базирани на въпроси, за които са публикувани

неистини, те представляват очевидна намеса в правото на жалбоподателя на защита на личната му неприкосновеност“.

54. Що се отнася до размера на обезщетението, окръжният съд отбелязва, че клеветническите статии са поместени в ежедневник с голяма читателска аудитория и че някои от тях са отпечатани на първа страница. Макар и жалбоподателят да не успява да докаже, че е претърпял загуба на уважение сред семейството и приятелите си или че е загубил бизнес клиенти, съдът приема, че достойнството му е накърнено като цяло.

Ф. Обжалване

55. Дружеството жалбоподател обжалва, като повтаря предишните се аргументи и добавя, *наред с другото*, че оспорваните статии не предполагат нищо друго освен подозрения, които при всички случаи стъпват на солидни факти.

56. На 5 юни 2008 г. областният съд на Братислава (*Krajský súd*) потвърждава обжалваното решение. Той изразява съгласие с дружеството жалбоподател, че с участието си в телевизионната игра А. става публична личност и че поради това нивото на защита на личната неприкосновеност, на която има право, е намалено. Този занижен стандарт на защита обаче се отнася само доколкото публикуваният материал отразява истината и каквито и да са субективни оценки имат основание в реалността.

57. Областният съд също така изразява съгласие с дружеството жалбоподател, че статиите се полемични по характер и се отнасят до подозрения. Независимо от това, според решението на областния съд оспорваните статии

„обективно могат да накърнят правата на жалбоподателя, защото те не се основават на истината и поради това те не се ползват със защита. Първоинстанционният съд правилно стига до заключение, че разгледаните доказателства не сочат жалбоподателят да е мамел по време на играта...“

58. Що се отнася до думите на свидетелката, цитирана в статията от 22 май 2004 г., областният съд смята, че те са представени като фактическо твърдение, което не оставя на читателя възможност да стигне до друго заключение освен, че А. е мамил. Няма значение, че тази статия е последваща и основаваща се на предишни статии, тъй като само чрез цитирането на даден източник дружеството жалбоподател не може да снесе от себе си отговорността за неоснователното накърняване.

Г. Окончателно национално решение

59. На 17 септември 2008 г. дружеството жалбоподател обжалва решението на областния съд с жалба по член 127 от Конституцията, като твърди, че има нарушение на член 10 от Конвенцията,

обобщавайки всички предишни свои аргументи с подробни препратки към съдебната практика по Конвенцията и претендирайки, че обикновените съдилища не дават отговор на значителна част от неговите аргументи по същество.

60. На 26 февруари 2009 г. Конституционният съд (*Ústavný súd*) обявява жалбата за недопустима и явно необоснована. В мотивите на съдилищата той не установява никакви конституционно релевантни произвол, незаконност, недостатъци или пороци. Нещо повече, той потвърждава, че в съответствие с установената от тях съдебна практика общите съдилища не могат да носят „вторична отговорност“ за нарушаване на основни права и свободи от материален характер, освен ако няма нарушение на процесуалните разпоредби. Тъй като не е установено никакво нарушение на процесуалните разпоредби, не може да съществува и каквото и да е нарушение на каквото и да е материално право.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

61. Релевантното вътрешно право е обобщено, например, в делата *Ringier Axel Springer Slovakia, a.s. c/y Словакия* (№ 41262/05, точка 53 и сл., 26 юли 2011 г.), и *Ringier Axel Springer Slovakia, a.s. c/y Словакия* (dec.), № 35090/07, 4 октомври 2011 г.).

62. Освен това в решение (*nález*) от 28 октомври 2010 г. по друго несвързано с това дело Конституционният съд признава по отношение на твърдяно нарушение на права по член 10 на издател в дело за клевета срещу него, че формулировките, използвани в печата, като например „очевидно“ и „твърди се“, по принцип изключват накърняване на личната неприкосновеност по смисъла на член 11 и сл. от Гражданския кодекс, тъй като всяко мнение, позиция и критика, дори и пристрастно изразени, по принцип са позволени, тъй като свободата на словото е един от най-фундаменталните принципи на демократическото общество.

63. В същото решение Конституционният съд също така изрично отхвърля тезата, развита от съдилищата по настоящото дело (вж. точка 50 по-горе), че няма значение дали лицето, носещо отговорност за накърняване на личната неприкосновеност на друго лице, преднамерено публикува неистини или дали по небрежност се опира на нечии други заключения.

В това отношение Конституционният съд смята, че тази теза отрича елемент от основите, на които се опира съдебната практика по свободата на словото. По-специално, що се отнася до журналистите и медиите, те имат привилегировано положение в областта на отразяването, което включва възможността да прибегват до известно опростяване и дори неточности дотолкова, доколкото цялостното представяне на публикуваната информация съответства на съществуващите обстоятелства към съответния момент.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 10 НА КОНВЕНЦИЯТА

64. Дружеството жалбоподател се жалва, че резултатът от производството по дело за клевета срещу него противоречи на правата му, защитени по Член 10 на Конвенцията, който гласи следното:

„1. Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата на всеки да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от държавните граници. Този член не забранява държавите да подлагат на разрешителен режим радио- и телевизионните компании и производителите на кинематографична продукция.

2. Упражняването на тези свободи, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност и на териториалната цялост, за предотвратяването на безредици или престъпления, за защитата на здравето и морала, както и на репутацията или правата на другите, за предотвратяване разкриването на информация, получена доверително, или за гарантиране авторитета и безпристрастността на правосъдието.“

A. Допустимост

65. Съдът отбелязва, че жалбата не е очевидно необоснована по смисъла на член 35 § 3 (а) на Конвенцията. Той отбелязва освен това, че тя не е недопустима на никакви други основания. Следователно тя следва да бъде обявена за допустима.

B. По същество

1. Аргументи на страните

66. Дружеството жалбоподател твърди, че, когато се произнасят срещу него, националните съдилища произволно се съсредоточават изключително върху защитата на личното пространство на А. и че пренебрегват напълно неговото право на изразяване на мнения. То представя редица допълнителни аргументи, включително че подозренията, публикувани от дружеството жалбоподател, не следва да се оценяват от гледна точка на истинността, а само дали са основани на съответните факти. Искайки дружеството жалбоподател да докаже това, което то не твърди, по-специално, че А. е виновен за измама, съдилищата поставят прекалено голяма тежест върху него.

67. В отговор правителството представя редица аргументи, като набляга на криминалните конотации на публикуваната информация от гледна точка на презумпцията за невиновност и на факта, че

оспорваната информация е публикувана в един от най-широко четените вестници в страната.

68. Правителството твърди, че обикновените съдилища, а в крайна сметка и Конституционният съд, надлежно са разгледали делото и приемат, че не е установено А. да е извършил действията, които му се приписват в оспорваните статии.

69. Другите аргументи на правителството се отнасят до факта, че дружеството жалбоподател не дава възможност на А. да коментира материала, публикуван в статията от 22 май 2004 г., а се опира на разказ на очевидец, макар дори и цитираният твърдящ очевидец да отрича даването на такива изявление (вж. точка 47 по-горе).

70. Освен това, правителството смята размера на справедливото обезщетение, присъдено на А., за адекватно, а начина, по който дружеството жалбоподател осигурява отразяването на участието на А. в играта за неуместно и лишено от *добронамереност*.

71. Във възражението си дружеството жалбоподател, *наред с другото*, подчертава, че оспорваните статии не внушават, че А. е извършил закононарушение, а само че той е заподозрян в извършването на нещо; че това подозрение не произлиза от дружеството жалбоподател, а от организатора на играта; и че то във всички случаи е щяло да бъде разпространено в интернет.

Въпросът, който трябва да се зададе, е дали при тези обстоятелства дружеството жалбоподател има право да публикува спорния материал, което съгласно становището на дружеството жалбоподател, то има.

Националните съдилища обаче не само не поставят този въпрос и още по-малко му отговарят, а искат от дружеството жалбоподател да докаже нещо, което е невъзможно да бъде доказано, а именно, истинността на субективни преценки.

72. Освен това дружеството жалбоподател твърди, че неговите правни аргументи в крайна сметка са признати от Конституционния съд, макар и по друго дело (вж. точки 62 и 63 по-горе).

73. В допълнителен отговор правителството, *наред с другото*, добавя, че дори и оспорваната информация да може да се сметне за субективна оценка, тя е лишена от съответна фактическа основа; че решението на Конституционния съд, на което се позовава дружеството жалбоподател, е след решенията, които се обжалват по настоящото дело; и че, дори и използването на внимателни формулировки, като например „по всяка вероятност“ и „напълно вероятно“ също може да противоречат на презумпцията за невиновност.

2. Оценка на Съда

(а) Намеса, законност и легитимна цел

74. Съдът смята, и това не е спорно между страните, че резултатът от делото по иска на А. срещу дружеството жалбоподател за защита на неговата лична неприкосновеност съставлява накърняване на правото

на дружеството жалбоподател на свобода на изразяване на мнение, така както то е гарантирано от член 10 § 1 на Конвенцията.

75. Освен това Съдът смята, и това също не е спорно между страните, че твърдяната намеса срещу която е жалбата, е предвидена от закона, а именно член 11 и сл. от Гражданския кодекс и че тя преследва легитимната цел да защити репутацията и правата на другите.

Така че единственият спорен пункт е дали намесата е „необходима“ в едно „демократично общество“.

(b) Необходимост

(i) Общи принципи

76. Съдът отбелязва, че настоящото дело повдига специфични въпроси за свободата на печата, подобни на тези, разгледани по предишни дела, а именно, задълженията и отговорностите на пресата, когато публикува твърдения на трети страни.

77. Трайната съдебна практика на Съда по въпроса (вж. дело (*Ringier Axel Springer Slovakia, a.s.* (№ 41262/05), цитирано по-горе, точки 94-100, с допълнителни препратки) може да бъде обобщена както следва:

- Свободата на изразяване на мнение съставлява една от най-важните основи на демократичното общество и защитата, която се дава на пресата, е от особена важност. Макар пресата да не трябва да престъпва определените граници, *наред с другото*, в интерес на „защитата на репутацията или правата на другите“, тя независимо от това е натоварена със съобщаването на информация и идеи от обществен интерес. Пресата не само има за задача да съобщава такава информация и идеи: обществото също има право да ги получава. Ако въпросът стоеше различно, печатът нямаше да може да играе изключително важната си роля да бъде „публичен блюстител“.

- Правото на свобода на изразяване на мнение се отнася не само до „информация“ и „идеи“, които се посрещат благосклонно или се смятат за безобидни или маловажни, но и за такива, които обиждат, шокират или смушават държавата или която и да е част от обществото. Освен това, свободата на журналистиката включва също така възможно прибягване до определена степен на преувеличение или дори провокация.

- Съществува разлика между излагането на факти и субективни преценки. Докато съществуването на дадени факти може да бъде доказано, истината на субективните преценки не подлежи на доказване.

- Член 10 на Конвенцията обаче не гарантира напълно неограничена свобода на изразяване на мнения, дори и по отношение на отразяването от пресата на въпроси, представляващи сериозна загриженост за обществото. Съгласно условията на член 10 § 2, упражняването на тази свобода носи със себе си „задължения и

отговорности“, които също се отнасят за пресата. Поради „задълженията и отговорностите“, които са свойствени на упражняването на свободата на изразяване на мнение, защитата, която член 10 дава на журналистите по отношение отразяването на въпроси от общ интерес, е в зависимост от условието те да действат добросъвестно, за да предоставят точна и надеждна информация в съответствие с журналистическата етика. Освен това, необходими са специални основания преди медията да бъде освободена от обичайното ѝ задължение да проверява излагане на факти, които са клеветнически за частни лица. Дали съществуват такива основания, зависи по-специално от характера и степента на въпросната клевета и степента, до която медията може разумно да смята своите източници като надеждни по отношение на твърденията.

- Проверката за „необходимост в едно демократично общество“ изисква Съдът да определи дали обжалваната намеса съответства на „належаща обществена нужда“. Националните власти разполагат с известна свобода на преценка, когато определят дали съществува такава нужда и какви действия следва да се предприемат, за да ѝ бъде отговорено. Тези правомощия за преценка обаче не са неограничени, а вървят ръка за ръка с европейски надзор от Съда, чиято задача е да се произнесе с окончателно решение дали ограничението е съвместимо със свободата на изразяване на мнения, така както тя е защитена в член 10.

- Задачата на Съда при упражняване на неговата надзорна функция не е да заеме мястото на националните власти, а по-скоро да разгледа в светлината на член 10 решенията, взети от тях в изпълнение на правомощията си за преценка.

- Това не означава, че надзорът се ограничава до това да се констатира дали държавата ответник упражнява правото си на преценка разумно, внимателно или добросъвестно; това, което Съдът трябва да направи е да разгледа оплакването за намеса в светлината на цялото дело. По-специално, Съдът трябва да определи дали причините, изтъкнати от националните власти за оправдаване на намесата, са уместни и достатъчни и дали предприетите действия са съразмерни на преследваните легитимни цели. Правейки това, Съдът трябва да се убеди, че националните власти, базирайки се на приемлива оценка на съответните факти, прилагат стандарти, съответстващи на принципите, залегнали в член 10. Съдът трябва също така да се увери дали националните власти постигат справедлив баланс между защитата на правото на изразяване на мнение, както то е залегнало в член 10 и защитата на репутацията на тези, срещу които са отправени твърдения – право, което като аспект на личния живот е защитено от член 8 на Конвенцията.

(ii) Приложение на общия принцип в настоящото дело

78. Въз основа на фактите по делото Съдът отбелязва, че дружеството жалбоподател публикува в *Nový Čas* поредица от статии

относно участието на А. в популярна игра за общи познания, излъчена по национален телевизионен канал. Във връзка с това Съдът отбелязва, че участието на А. в тази игра привлича широко вниманието на медиите, в *Nový Čas* и другаде, че то става предмет на оживена дискуссия в различни форуми в интернет и че това внимание може да се отдаде, между другото, на сумата, която се разиграва, както и на факта, че освен по официалния ред А. избира да отстои претенцията си да бъде допуснат отново в играта чрез медиите.

79. Макар националните съдилища да признават, че в дадения контекст А. се превръща в публична фигура от гледна точка на съдебната практика по Конвенцията (вж. точка 56 по-горе), те поддържат, че този негов статут не играе никаква роля, тъй като дори публикуваните твърдения да се сметнат за субективна преценка, те се основават на обстоятелства, за които са публикувани неистини (вж. точка 53 по-горе) и че по-заниженият стандарт на защита в резултат от това се отнася само дотолкова, доколкото публикуваният материал е истина и всички възможни субективни преценки имат основание в реалността (вж. точка 56 по-горе).

80. Следователно изглежда, че националните съдилища, така да се каже, прибъгват до разновидност на това, което Съдът вече е разгледал като „доктрина за истинността на информацията“ (вж. дело *Ringier Axel Springer Slovakia, a.s.* (№ 41262/05), цитирано по-горе, точки 34, 42 и 101). Присъствието на тази доктрина в настоящото дело изглежда се подчертава от конкретни наблюдения на окръжния съд, че условности като „както изглежда“, „може би“ и „подозрение“ не освобождават издателя от „отговорност за верността на публикуваната информация“ и от неговото внушение, че въпросите за намерение, небрежност, източник на информация и дали тя е цитирана или не, нямат значение (вж. алинея 50 по-горе).

81. В това отношение Съдът отново потвърждава, че степента, до която даден жалбоподател може разумно да смята даден източник на информация за надежден, се определя в светлината на ситуацията, така, както тя е представена на жалбоподателя към съответния момент, а не е получена с предимството на ретроспективния поглед, след като е минало много време (вж. дело *Bladet Tromsø and Stensaas c/y Норвегия* [ГК], № 21980/93, точка 66, ЕСПЧ 1999 III).

82. Съдът не може да не признае уместността от гледна точка на Конвенцията на някои от аргументите и съображенията, представени от правителството по отношение оценката на спазването от дружеството жалбоподател на неговите „задължения и отговорности“ по член 10 от Конвенцията. Той обаче отбелязва, че тези аргументи и съображения фактически и юридически са до известна степен по-различни от тези, приети от националните съдилища.

83. Всъщност, Съдът смята, че е било изключително важно националните съдилища да направят внимателна преценка за наличието и нивото на обществен интерес към публикуването на оспорваната информация в настоящото дело, както и да постигнат

баланс между този обществен интерес и личния интерес на засегнатите лица, тъй като по принцип националните съдилища са по-подготвени да установят фактите, които имат отношение за последващия правен анализ. Това се отнася също и за въпроса за добросъвестността на жалбоподателя и други аспекти на делото, които са необходими, за да се установи дали той действа в съответствие със „задълженията и отговорностите“, залегнали в член 10 § 2 от Конвенцията (вж. дело *Ringier Axel Springer Slovakia, a.s.* (№ 41262/05), цитирано по-горе, точка 109).

84. По фактите Съдът отбелязва, че макар и дружеството жалбоподател да твърди, че статиите се отнасят до въпрос, представляващ легитимен обществен интерес, не е видно да са събрани или оценени някакви доказателства и изглежда, че националните съдилища не правят никакви конкретни заключения; нито е видно да е отделено някакво внимание от съда на наличието или отсъствието на добросъвестност от страна на дружеството жалбоподател, на целта, която то преследва с публикуването на статиите или на някакви други критерии, релевантни към оценката на спазването от дружеството жалбоподател на неговите „задължения и отговорности“ по смисъла на член 10 § 2 от Конвенцията.

85. Съдът смята, че като не разглеждат горепосочените елементи по делото, не може да се каже, че националните съдилища „прилагат стандарти, които са в съответствие с принципите, залегнали в член 10“ или че „се основават на приемлива оценка на релевантните факти“ (вж. дело *Kommersant Moldovyy c/y Молдова*, № 41827/02, § 38, 9 януари 2007 г.).

86. Освен това, що се отнася до процесуалните гаранции, присъщи на член 10 от Конвенцията (вж. например, дело *Andrushko c/y Русия*, № 4260/04, точка 53, 14 октомври 2010 г, с допълнителни препратки), Съдът отбелязва, че в защита на материалните си права по член 10 от Конвенцията, дружеството жалбоподател подава жалба по член 127 на Конституцията. Конституционният съд обаче отхвърля жалбата въз основа на една теза, произтичаща не съвсем от собствената му практика на вземане на решения, че няма на разположение такива правни средства за защита, защото не е установено нарушение на действащите процесуални разпоредби (вж. точка 60 по-горе)

87. Предходните съображения са достатъчни, за да може Съдът приеме, че правната защита, която дружеството жалбоподател получава на национално равнище не е съвместима с изискванията на член 10 от Конвенцията. Съответно, налице е нарушение на тази разпоредба.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

88. Член 41 от Конвенцията предвижда:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

A. Вреди

89. Дружеството жалбоподател претендира 4 431,45 евро като обезщетение за щети и съдебни разноски, изплатени на А. по оспорваните решения.

Дружеството жалбоподател претендира също така 10 000 евро като обезщетение за неимуществени вреди.

90. Правителството не представя никакви конкретни коментари по първия иск и оспорва втория като прекомерен.

91. Съдът смята, че искът за компенсация във връзка с изплатените обезщетения и възстановените разноски по обжалваните съдебни решения следва да бъде разгледан като имуществени щети. Убеден, че съществува причинна връзка между исканите имуществени щети и установеното нарушение на Конвенцията (вж. например дело *Bladet Tromsø и Stensaas c/y Норвегия* [ГК], № 21980/93, § 66, ECHR 1999 III), Съдът присъжда на дружеството жалбоподател цялата сума, претендирана по този пункт, т.е. 4 431,45 евро, плюс всички данъци, които могат да бъдат начислени.

92. Същевременно, отсъждайки на справедлива основа, Съдът присъжда на дружеството жалбоподател 9 750 евро плюс всички данъци, които могат да бъдат начислени, като неимуществени вреди.

B. Разходи и разноски

93. Дружеството жалбоподател претендира също така 1 271,34 евро като съдебни разноски на национално равнище и пред Съда, както и 265,55 евро съдебни такси, платени на Апелативния съд.

В подкрепа на първия иск дружеството жалбоподател представя клетвена декларация от своя адвокат, че правните услуги на национално равнище и пред Съда фактически са предоставени и изплатени.

Що се отнася до сумата, претендирана по отношение на съдебните такси, тя е изчислена на основата на броя на предоставените „правни услуги“ и възнаграждението за всяка такава „услуга“, което се определя по формула за изчисляване, действаща на национално равнище.

94. Правителството твърди, че не трябва да се възстановяват никакви разходи и разноски, понесени в производството пред обикновените съдилища. Що се отнася до съдебните такси, заплатени

на Конституционния съд и на Съда, то посочва, че дружеството жалбоподател не представя доказателства, които да доказват, че то е задължено да заплати тези такси или че те действително са заплатени.

95. Съгласно съдебната практика на Съда жалбоподателят има право на възстановяване на разходи и разноски само доколкото докаже, че те са действително и необходимо направени и са в разумен размер (вж. например, дело *Iatridis c/y Гърция* (справедливо обезщетение) [ГК], № 31107/96, точка 54, ЕСПЧ 2000-ХІ).

96. Съдът отбелязва, че дружеството жалбоподател има едни и същи юридически представители по време на цялото вътрешно производство, както и пред Съда (вж. точки 2 и 44 по-горе) и че посредством своите юридически представители, то много активно отстоява своите права по Конвенцията както вътре в страната, така и пред Съда. Така че не може да има съмнение че правните услуги, разходите за които то сега претендира да бъдат възстановени, действително са предоставени. Съдът смята за естествено, че тези правни услуги трябва да бъдат заплатени, така както са удостоверени от клетвената декларация на юридическия представител на дружеството жалбоподател, чиято истинност по никакъв начин не може да бъде поставена под съмнение. Освен това Съдът смята сумата на иска по отношение на правните разноски за разумна.

97. Като взема под внимание документите, с които разполага и горните критерии, Съдът смята, че исканата сума трябва да бъде присъдена изцяло. Поради това той присъжда на дружеството жалбоподател 1 536,89 евро, включващи разходите по всички пунктове.

С. Лихви за забава

98. Съдът смята за уместно процентът на лихвите за забава да се основава на пределния лихвен процент на Европейската централна банка, към който следва да се добавят три процентни пункта.

ВЪЗ ОСНОВА НА ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ

1. *Обявява* единодушно жалбата за допустима;
2. *Реша* единодушно, че е налице нарушение на член 10 от Конвенцията;
3. *Реша* с пет гласа на два, че
  - (а) държавата ответник трябва да заплати на дружеството жалбоподател в срок от три месеца от датата, на която решението влезе в сила в съответствие с член 44 § 2 на Конвенцията, следните суми:

- (i) 4 431,45 евро (четири хиляди четиристотин тридесет и едно евро и четиридесет и пет цента), плюс всички данъци, които могат да бъдат начислени, като имуществени вреди;
  - (ii) 9 750 евро (девет хиляди седемстотин и петдесет евро) плюс всички данъци, които могат да бъдат начислени, като неимуществени щети;
  - (iii) 1 536,89 евро (хиляда петстотин тридесет и шест евро и осемдесет и девет цента) плюс всички данъци, които могат да бъдат начислени, като разходи и разноси;
- (b) след изтичането на посочените по-горе три месеца до изплащането им, върху горните суми се заплаща лихва, равна на пределния лихвен процент на Европейската централна банка за периода на забава плус три процентни пункта.
4. *Отхвърля* единодушно останалите претенции на дружеството жалбоподател за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и обявено в писмен вид на 7 януари 2014 г. съгласно Правило 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

[Marialena Tsirli]
Заместник-секретар

[Alvina Gyulumyan]
Председател

В съответствие с член 45 § 2 от Конвенцията и Правило 74 § 2 от Правилника на Съда, към настоящото решение е приложено особеното мнение на съдии Gyulumyan и López Guerra.

A.V.G.
M.T.

ЧАСТИЧНО ОСОБЕНО МНЕНИЕ НА СЪДИИ GYULUMYAN И LÓPEZ GUERRA

Ние гласувахме с мнозинството по решението, че е налице нарушение на член 10 от Конвенцията. Ние обаче имаме различия с мнозинството по отношение на присъждането на справедливо обезщетение по член 41 на Конвенцията. Ние смятаме присъдената сума за неимуществени вреди за очевидно прекомерна.

Не може да има съмнение, че трайно установената практика на Съда при присъждане на справедливо обезщетение също е от особена важност, а обезщетението следва да е предсказуемо за дадено правителство. Същия ден Съдът разгледа същия въпрос по друго дело, заведено от същия жалбоподател (№21666/09), като присъдените неимуществени вреди е значително по-малко отколкото по настоящото дело. Не можем да видим каквато и да са причини да се присъдят повече по настоящото дело.